

TRADICIONALNI PRAZNIK NAŠIH LJUDI IN EKONOMSKIH EMIGRANTOV

Letos smo od Rezije preko Čedadada do Idrijece proslavili Dan emigranta

Tradicionalni dan emigranta postaja praznik naših ljudi, hkrati pa pomeni tudi njihovo pomembno kulturno in narodnostno manifestacijo, priča temu je bila manifestacija v Čedadu

Dan emigranta

Postala je že tradicija, da praznujemo vsako leto 6. januar kot dan emigranta, kot poseben praznik, ki ni zabeležen na koledarju in ki ga marsikateri, še posebej večji narodi, sploh ne poznajo.

Dan emigranta je rodilo trpko in žgoče dejstvo, da morajo naši ljudje v tujino za delom, če hočejo živeti in obstojati. Vzrokov za ekonomsko emigracijo naših ljudi je mnogo in bi jih na tem mestu ne ponavljali znova in spet, čeprav se zavedamo, da smo dolžni venomer in neprestano opozarjati na te probleme, ki so alfa in omega obstoja in bivanja beneških Slovencev. To pot tudi ne bomo ponavljali, da je večina našega aktivnega prebivalstva zdoma ter daje tujini vse svoje najboljše moči, znanje in nadarjenost, kar bi lahko uspešno in koristno porabili doma za dvig in napredek svoje ožje domovine.

Ko pišemo te vrstice za uvodnik ob dnevu emigranta, nas prevzema neka druga, nenavadna misel. Mislil namreč, da si želimo, da bi prav ta naš praznik emigranta zbrisali iz našega koledarja. Zbrisali zato, da bi ne bilo treba praznovati vrnitve, začasne in bežne, naših ljudi v domače kraje, zbrisali zato, da bi lahko vedeli, da so naši ljudje doma, da imajo delo, da ustvarjajo, srečni in zadovoljni na svoji zemlji in v svojih krajih. Toda resničnost je zaenkrat še takšna, da pač moramo praznovati ta praznik, ki je kljub vsem trpkim spoznanjem, vendar vesel praznik za naše vasi in doline.

Ko v mislih ob prazniku naših emigrantov pozdravljamo vse, ki so utegnili priti od daleč iz tujine pod rodni krov in preživeti v domačem krogu božič in novo leto, smo z mislimi tudi pri vseh tistih naših emigrantih, ki iz različnih vzrokov letos niso mogli priti na bežen obisk domov. To so predvsem izseljenci iz daljnih celin in jih od doma ločujejo oceani in to so končno tudi tisti naši rojaki iz evropskih dežel, ki se iz različnih vzrokov v tem času niso mogli vrniti v ožjo domovino.

Zatorej, vsi, ki ste se za kratek čas vrnili na prelomu novega leta domov, pristočno pozdravljeni in hkrati vam želimo spet toplu svidenje prihodnje leto ob dnevu emigranta.

V dneh 4.5. in 6. januarja so po vseh vaseh Beneške Slovenije praznovali dan emigranta tako kot v vsej Furlaniji. Praznovanje dneva emigranta je postalo že tradicionalno, saj se ponavlja vsako leto zadnjih petnajst, dvajset let.

Dan emigranta je namreč tesno povezan z vrnitvijo naših ekonomskih emigrantov domov iz raznih držav sveta. Božični in novoletni prazniki namreč privabljajo pod rodni krov tiste številne naše izseljence, ki, če le morejo, pridejo domov, da prežive v krogu domačih in v rodnem domu najlepše praznike v letu, božič in novo leto.

Tako so tudi letos prihitali domov iz tujine, največ iz Francije, potem iz Nemčije, Belgije, Švice in Luksemburga beneškoslovenski izseljenci, da bi preživeli doma nekaj bežnih dni in prijetnih ur v počitku in praznovanju. Žal pa ob tej priložnosti ni domov tistih naših izseljencev, ki so odšli s trehuhom za kruhom čaleč čez oceane, iz Amerike, Argentine in drugih dežel iz preprostega razloga, ker je le predaleč za nekaj dnevi obisk v domačem kraju.

Izseljenci iz Beneške Slovenije so na tujem zelo dobro organizirani. Imajo namreč svoje krožke v sklopu furlanskih izseljenskih organizacij, pa tudi ostalih slovenskih izseljenskih organizacijah v tujini. Sicer pa je organiziranost beneških Slovencev že stara in ima tradicijo, saj segajo prve organizacije beneških Slovencev v Buenos Airesu v leta med dvema vojnama. Takrat je prvo tovrstno organizacijo vodil Karlo Jušič iz Azle, ki je bil hkrati tudi urednik revije «Friul», ki je med svojim izhajanjem prinašala članke kar v treh jezikih: slovenskem, furlanskem in španskem jeziku.

Toda povrnimo se na letošnje praznovanje dneva emigranta pri nas. Povsod v naših vaseh, od Rezije, do Idrije, so bile v dneh 4., 5. in 6. januarja najrazličnejše prireditve, med katerimi je bila vsekakor osrednja in največja prireditev ob dnevu emigranta 6. januarja v Čedadu.

V dvorani «Ristori» se je 6. januarja zbralo veliko število ljudi iz beneškoslovenskih vasi in dolin, in seveda emigrantov, da bi tako proslavili že tradicionalni Dan emigranta. Velika udeležba je nedvomno pokazala, da je postal dan emigranta osrednji in privlačni praznik naših ljudi, na katerem izpovedujejo vsako leto svojo ljubezen do domače zemlje, jezika, kulture in običajev, hkrati pa tudi željo po ohranitvi lastnih narodnostnih značilnosti.

Poleg čedadskega župana, senatorja Pelizza, so se srečanja v Čedadu udeležili poslanca Albin Škerk in Mario Lizzero, deželna svetovalec Baracetti in dr. Stoka in drugi predstavniki kulturnega in političnega življenja.

Prireditve v čedadskem

gledališču «Ristori» se je začela z ljudsko pesmijo «Tam gori za našo vasjo» ki sta jo ob spremljavi Birtičeve harmonike zapela Peter Medvež iz Mersina in Renzo Birtič iz Petjaha. Nato je govoril župnik Emil Cončić iz Gorenjega Tarbija, ki je v beneški govorici poudaril pomen čedadskega srečanja ob dnevu emigranta. Za njim je prisotne, prav tako v narečju, pozdravil predsednik slovenskega kulturnega društva «Ivan Trinko» iz Čedadada Izidor Predan, ki je poudaril potrebo po enotnosti vseh za rešitev problemov Beneške Slovenije.

Po govorih se je začel kul-

Pogled na množico ljudi v nabito polni dvorani gledališča «A. Ristori» v Čedadu, kjer se je vršil Dan emigranta

turni program, ki so ga pripravili beneškoslovenski rojaki sami. Najprej nastopil mešani pevski zbor «Rečanj» iz Lješe, za njim pa zbor «Idrja» iz Podroba. Poleg zborov sta nastopila tudi ženski in moški duet ob

spremljavi Birtičeve harmonike ter naši najmlajši z recitacijami, ki zaslužijo še posebno zahvalo.

Program je zaključilo Slovensko gledališče iz Trsta z izvirno komedijo Izidorja Predana «Modar hlapec», na-

pisano v dialektu nadiških dolin.

Vsekakor pomenijo vsakoletne prireditve ob dnevu emigranta pomembno kulturno manifestacijo beneških Slovencev, od Rezije do Idrijece.

IZJAVE VODITELJEV FURLANIJE-J.B., SLOVENIJE IN KOROŠKE

Novo desetletje naj bi še poglobilo že tradicionalno in uspešno sodelovanje med obmejnimi deželami

Tudi letos so vodilni predstavniki Furlanije-Juljske Benečije, SR Slovenije in Koroške dali že tradicionalne novoletne izjave o rezultatih in obetih sodelovanja med sosednjimi deželami. Njihove izjave objavljamo v skrajšanem besedilu.

STANE KAVČIČ predsednik IS Slovenije

Ko se ob nastopajočem 1970. letu oziram v preteklo leto, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da so se zelo uspešno razvijali stiki s sosednjimi deželami Italije in Avstrije — s Koroško, Štajersko in Gradiščansko ter s Furlanijo-Juljsko krajino. Tak razvoj naših stikov je bil v znatni meri omogočen z dobrimi meddržavnimi odnosi Jugoslavije z Italijo in Avstrijo.

Kar zadeva perspektive naših odnosov za 1970. leto, jih bomo gradili naprej in to na trdnih in realnih osnovah, v skladu s potrebami in težnjami množic obmejnega prebivalstva kot tudi vseh naših narodov, ki želijo živeti v mi-

ru, medsebojnemu sodelovanju in razumevanju.

Posebno pomembno vlogo ob dobrem sosedstvu in odprtih mejah bodo imele kot dolej narodne manjšine na obeh straneh meja vseh naših dežel. Njihovemu polnemu nacionalnemu in kulturnemu razvoju bosta posvečeni vsa naša skrb in pozornost.

V tem smislu želim vse najboljše v novem letu 1970; želim napredek in blagostanje prebivalstvu vseh sosednjih dežel, v trdnem prepričanju, da se bo nadaljevala in poglobljala politika prijateljstva in dobrega sosedstva.

Še posebej pozdravljam vse naše rojake v zamejstvu in jim želim srečno novo leto.

HANS SIMA, deželni glavar Koroške

Mislim, da se moramo zavdati, da je zelo važno gojiti politični dialog, ne da bi se zadrževali pri konkretnih vprašanjih. Čez čas to ustvari ozračje, ki nas zelo lahko pripelje k pozitivnim rezultatom. Nadalje imam za zelo važno,

da delujemo prek naših regionalnih enot za naše dežele v celoti — to se je tudi v tem letu zelo pozitivno izrazilo in pripeljalo k lepim uspehom.

Imam še za bistveno, da nadaljujemo pot skupnih temeljev za naš turizem, torej da dosežemo načrtno sodelovanje naših turističnih informacij.

Politika sporazumevanja, ki jo gojimo že leta, nas je pripeljala v lepe uspehe človečnega ozračja na naših mejah. Za prihodnje leto želim, da bi nadaljevali naša prijateljska srečanja tako, da bomo našim ljudem tod in onstran Karavank zmogli pripraviti lepšo bodočnost.

ALFREDO BERZANTI predsednik deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine

Za Furlanijo-Juljsko Benečijo je bilo leto 1969 predvsem največjega pomena z mednarodnega stališča. Dejansko so ga odlikovala važna dogajanja v okviru sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo in tudi v nekoliko manjšem

okviru — to je v prijateljskih odnosih med Slovenijo in Furlanijo-Juljsko Benečijo.

Furlanija-Juljska Benečija se razvija z odprto politiko in sodelovanjem s sosednjimi narodi, s slovensko manjšino, ki živi na našem ozemlju, z deželami centralne in vzhodne Evrope nasploh.

Posebej še uspeh obiska predsednika Kavčiča in njegovih sodelavcev v Trstu, Vidmu in Gorici pomeni javno, zgovorno in konkretno voljo prebivalstva Slovenije in Furlanije-Juljske Benečije za vztrajno in trdno sodelovanje v politiki miru, ki jo vodita Italija in Jugoslavija.

Ko v imenu vseh prebivalcev Furlanije-Juljske Benečije pošiljam najboljše želje za novo leto prebivalstvu Slovenije, izražam željo, da bi 1970. leto prineslo razdobje največjega razcveta, miru, napredka, sodelovanja med našimi narodi, za Evropo, za ves svet.

SV. PETER

Predsednik deželnega odbora Berzanti na sestanku z našimi župani v Špetru

Pred nedavnim so se zbrali na sedežu špeterskega komunali na župani Nadiških dolin in sicer iz Špetra, Podbonesca, Sovodenj, Sv. Lenarta, Sredenj, Grmeka, poleg tega pa še iz Prapotnega in Tavorjana ter številni komunski svetovalci in pokrajinski svetovalec geometer Namor.

Na ta sestanek so povabili tudi predsednika deželnega odbora Berzanti, da so tako skupaj proučili številne probleme Nadiške doline in okoliških komunov. V prvi vrsti so razpravljali o najnujnejših javnih delih, o kmetijstvu, turizmu, o šolah in šolski asistenci in drugem. Župani so povedali deželnemu predsedniku, da je nujno potrebna takojšnja deželna pomoč, da se bo končno moglo tudi to področje uvrstiti s splošnim ekonomsko-socialnim napredkom. Deželni predsednik je prisotnim obljubil posebno pozornost dežele za vse probleme tega področja in je tudi povedal, da pristojni deželni organi že proučujejo kako olajšati nekatere stroške, ki so sedaj v breme komunalnim bilancam in potom katerih bo možno konkretno pomagati komunalnim administracijam Nadiških dolin.

Za cesto v Podar

Pokrajinska ustanova za hribovsko gospodarstvo (Ente regionale dell'economia montana) v Vidmu je te dni dala v gradnjo cesto, ki vodi v hribovsko vasico Podar. Stroške, ki bodo znašale okoli 15 milijonov lir, bo vzdržala dežela.

Padel z drevesa in se ubil

Vso našo dolino je zelo zbolela novica, da je pred božičem umrl v videmski bolnici 58-letni Ermenegildo Kukovac, doma iz Lipa pri Špetru. Mož je splezal na drevo, da bi obral zadnje kake, a pod nogami se mu je zlomila veja in je padel več metrov globoko. Pri padcu si je zlomil hrbtenico in zato mu zdravniki niso mogli pomagati in ga rešiti smrti. Bil je dober in delaven mož in zato ga bodo vsi, ki so ga poznali, težko pogrešali.

SV. LENART

Premalo denarja za vodovod v Škrutovem in Hrastovju

Prejšni mesec je šenlenarški komun razpisal dražbo za dela, ki so potrebna za ureditev vodovoda v Škrutovem in ojačenje onega v Hrastovju, a se ni nihče zglasil. Gradbena podjetja, ki so bila vabljeni na dražbo, namreč vedo, da komun nima dovolj denarja za izvedbo teh del, kajti načrti in proračuni so bili narejeni še leta 1966, v tem času pa se je vse zelo podražilo, zlasti gradbeni material in delovna sila. Komun bo moral zato biti bolj na tekočem in »pripraviti« več denarja. Pred štirimi leti so predvidevali, da bo to delo stalo ne-

kaj več kot 11 milijonov lir. Sedaj bo treba napraviti seveda nove kalkulacije.

PODBONESEC

Razveseljive številke

Čeravno je meseca decembra obolelo zelo dosti ljudi zaradi epidemije gripe, je bil mali obmejni promet skozi prehode v Beneški Sloveniji izredno živahen, saj so v tem času zabeležili kar 153.187 prehodov z obmejno propustnico in 199.990 s potnimi listi, vsega skupaj je tako prekoračilo mejo 353.177 ljudi.

Največ ljudi je šlo preko meje skozi obmejni prehod v Stupci, kjer so zabeležili 150.954 prehodov, v Učiji 423, na Mostu na Nadiži v tipanskem komunu 445, na Mostu Mišček 588, v Polavi pri Čepleskih v sovodenjskem komunu 617, v Solarih pri Dreki pa 60. Ostali prehodi so v tem času zaprti, ker so sezonski.

Statistike pa so pokazale še druge razveseljive podatke: v prvem semestru lanskega leta je prekoračilo mejo na področju Beneške Slovenije kar okoli dva milijona ljudi, kar znači, da so sosedski odnosi izredno dobri in da potrebujejo eden drugega, kar pa v svojem malem pomeni tudi mir med narodi.

Umrl je črnovrški župnik g. Evgen Ošnjak

Dne 27. decembra so pokopali upokojenega črnovr-

SREDNJE

Na pomlad pričetek del na cesti Stara gora-Trbilj

Morda bodo letos zares uredili panoramično cesto, ki se odcepi od Stare gore in pelje v Trbilj, o kateri se že toliko let govori in piše. Pred dnevi so namreč dali na sedežu pokrajinske administracije v Vidmu v apalt dela za ureditev te ceste, ki poteka po teritoriju štirih komunov in sicer preko komun Prapotno, Dreka, Sv. Lenart in Srednje.

Trbiljska cesta je bila zgrajena še med prvo svetovno vojno iz vojaških razlogov in potem so jo zapustili, čeprav je ena najlepših v tem predelu naše dežele, ker se nudi od tam krasen razgled daleč naokoli.

Cesto nameravajo razširiti, odpraviti nekatere ovinke in jo tudi asfaltirati, za kar predvidevajo okoli 300 milijonov lir stroškov. Gradbeno podjetje, ki je prevzelo dela, je znižalo na dražbi ceno za 14 odst. Stroške bo vzdržala dežela v okviru zakona o gradnjah turističnih cest s podporo pokrajine in zainteresiranih komunov.

Sklepi komunskega sveta

Komunski svet, ki se je sestal ob koncu leta, je med

škega župnika g. Evgena Ošnjaka. Rajnki gospod je bil star komaj 61 let in se je rodil v Chicagu kot sin emigrantov, ki so se tja preselili, kajti tudi takrat je bilo na domačih tleh ubožstvo. Ko se je s starši vrnil, je najprej dokončal učiteljske in šele pozneje stopil v bogoslovje in leta 1936. postal duhovnik. Služboval je na Livku, v Borjani, nato pa v Strassoldu v Furlaniji in nazadnje v Črnem vrhu.

Pogreba se je udeležila velika množica ljudi in duhovnikov, tako iz naših vasi kot iz Goriškega. Pokopali so ga v Sv. Lenartu, kjer ima družina Ošnjak svojo grobnico. Vsem njegovim svojcem izrekamo naše sožalje.

Našli se zmrznjenega v seniku

Koncem decembra, ko je pritisnil hud mraz po Nadiški dolini, je postal žrtev zime 65-letni Geremija Simonetti iz Čedad. Mož, ki ni imel stalnega bivališča in se je preživljal z miloščino do brih ljudi Nadiške doline, se je prav v najhujšem mrazu, morda bolan, zatekel v nek senik v Dolenjem Mersinu in je zmrznil. Našel ga je Mario Juretič, ko je prišel po seno, a bilo je prepozno. Ljudje so starčka imeli radi in so mu tudi vedno pomagali in zato je vsem, ki so ga poznali, hudo, da je umrl tako zapuščen v mrazu.

drugim imenoval tudi dva svoja zastopnika v konzorciju za razvoj Nadiške doline in sicer sta bila imenovana svetovalec Vincenzo Veneto in Evgen Vogrič.

Po daljši diskusiji so sprejeli tudi komunski proračun za leto 1970, ki predvideva toliko izdatkov kot dohodkov (61 milijonov 731 tosoč lir).

Imenovali so tudi revizorje računov za preteklo leto in določili novo tarifo za trošarinski davek. Ob zaključku pa so obravnavali še nekatere druge točke administrativnega značaja.

IZPOD KOLOVRATA

Obupal je nad življenjem

K zadnjemu počitku smo spremili 42-letnega Antona Trinka iz Dreke, ki je več kot 20 let delal v belgijskih rudnikih. Morda je prav domotožje spravilo moža v tako velik obup, da si je sam vzel življenje, kar je še bolj ganilo vso našo okolico. Pogreba se je udeležilo izredno dosti ljudi.

TAVORJANA

Peter Trušnjak žrtev prometne nesreče

Avto zavozil v Lesah pri Klodiču v več metrov globoko kosco - Renato Pasini se je rešil predno se je avto potopil

Vse naše kraje je zelo pretresla huda prometna nesreča, ki se je pripetila na praznik sv. Treh kraljev v Lesi pri Klodiču, kjer je izgubil življenje 46-letni Peter Trušnjak, doma iz Montine pri Tavorjani. Trušnjaka je peljal v Klodič njegov vaščan 38-letni Renato Pasini in ko sta se pripeljala do mostu v Lesah, kjer je prepad in voda izredno globoka, je Pasini, ker je bila cesta verjetno ledena, na ovinku zavozil iz ceste in avto je strmoglavil v vodo. Pasini, ki je bil za volanom, se je rešil pravočasno iz potaplajočega avtomobila in začel klicati na pomoč. Hudo ponosrečenega so takoj odpeljali v bolnico in čim si je opomogel je tudi povedal, da je bil poleg njega v avtomobilu tudi Trušnjak. Bila je tema in voda globoka in zato tistega večera ni bilo mogoče iskanje. Naslednjega dne so prihiteli na kraj nesreče potapljači iz Trsta, ki so potegnili iz vode avto in na žalost tudi truplo nesrečnega Trušnjaka.

Rajnki Trušnjak je bil po

IZ IDRIJSKE DOLINE

Iz komunskega sveta

Na komunskem svetu, ki se je sestal nekaj dni pred božičem, so med drugim sprejeli tudi nove tarife za trošarinski davek v letu 1970 in sprejeli komunski proračun za letošnje leto. Imenovali so tudi revizorje računov za leto 1969 in sicer so bili imenovani svetovalci: Poldino Misigoj, Dionisio Pasqualini in Alfonso Napoli. Za delegate v skupščini konzorcija za turistični razvoj Nadiške doline in področje Matajurja pa so imenovali Alfonsa Napoli in Silvana Pizzulina. Luciano Marinič je bil imenovan za člana skupščine babiškega konzorcija.

Ob zaključku seje se je komun tudi obvezal, da bo prevzel nase stroške za ureditev ceste, ki vodi v Gore-

FOJDA

Spet smrtna prometna nesreča na naših cestah

Dne 5. tega meseca je prišlo na cesti, ki vodi iz Fojde proti Čedadu in sicer pri zaselku Bertossi do hude prometne nesreče, pri kateri je izgubil življenje 60-letni Guerino Sgiarovello-Lino iz Račaka. Sgiarovello se je peljal s svojim motorjem in se je vanj zatekel nek avtomobilist iz Vidma, ki je vozil v isto smer. Mož je morda prišlo slabo, morda je bila poledenela cesta, zgodilo se je, da je padel z motorja prav v času, ko je za njim privozil avtomobil in ni utegnil zaustaviti vozila, da bi preprečil nesrečo. Sgiarovello je bil pri priči mrtev.

Vest o tragični smrti se je hitro raznesla okoli in je vse globoko prizadela, kajti

poklicu zidar in zapušča tri nedorasle otroke. Bil je dober človek in zato je vest o njegovi tragični smrti v globini Kosce presunila marsi-

koga. Renato Pasini, ki je dobil šok in več hudih poškodb, bo ozdravil, če ne nastopijo komplikacije, v enem mesecu.

IZ KRNAHTSKE DOLINE

Končno bodo asfaltirali cesto Most-Krnahta-Viskorša

Po tolikih letih zavlavevanja in obljubljanja bodo končno le uredili in asfaltirali cesto, ki vodi od Mosta proti Krnahti in nato v Viskoršo. Delo so dali na dražbo in ga je prevzelo neko gradbeno podjetje iz Fojde.

Najprvo bodo asfaltirali prvi del ceste, to je od Mosta do Krnahte, ki je dolg približno dva kilometra. Delo bo zahtevalo precej stroškov, kajti cesta je zanemarjena in bo potrebno zgraditi tudi več opornih zidov, da se ne bodo trgali plazovi. Potem bo treba seveda takoj nadaljevati z deli še do Viskorše, ker drugače ne bodo nikoli dosegli zaželjenega cilja. Ustvariti bi mo-

rali namreč krožno pot, da ne bi bila Krnahta tako izolirana vas, kot je danes. Slabih cest se vsakdo izogiba, posebno pa avtomobilisti, saj so minuli časi, ko so ljudje hodili peš po stezah in so jim bile asfaltirane ceste zadnja briga.

V Tipani umrli trije v dveh tednih

Meseca decembra smo pokopali kar tri vaščane iz Tipane. Umrli je 80-letna Tereza Vazzaz, ki je bila precej časa boleha in 58-letna Irma Slobe, ki je umrla nahlitoma. Irma Slobe je šla za božične praznike obiskat moža in druge domače v Francijo, kjer so na delu, in ko se je vrnila, jo je v kratkem času pobralo. Dne 28. decembra je umrl tudi 78-letni Valentin Vazzaz. Bil je nekaj časa v videmski bolnici, a ker mu ni bilo pomoči, so ga poslali umreti v domačo vas. Zapušča dve hčeri in dva sina.

Sorodnikom vseh dragih rajnkih izrekamo naše sožalje.

Od 1. januarja neomejeno število prehodov

Od 1. januarja 1970 propustnice v maloobmejnem prometu med Italijo in Jugoslavijo dovoljujejo neomejeno število prehodov preko meje. Ta sklep je sredi novembra sprejela italijansko jugoslovanska mešana komisija, ko je končala svoje zasedanje v Novi Gorici. Propustnice so do sedaj predvidevale samo štiri mesečne prehode, od 1. januarja t.l. pa so enakovredne potnim listom, to je neomejeno število prehodov preko meje, ostane le nadzorovanje trajanja bivanja v vstopni državi.

Novost glede veljavnosti propustnic ima nedvomno velik pomen, predvsem zaradi možnosti večjih in tesnejših stikov med prebivalstvom na obeh straneh meje, velik pa bo tudi pomen na gospodarskem področju. Pričakovati je zato, da bo omejitev štirih potovanj na mesec za lastnike obmejnih propustnic še povečala število prehodov. Omejitev uvoza brez carine bo ostala v veljavi. Nadzorstvo bodo obmejni organi izvajali s carinskimi odrezki, ki jih bo vsak lastnik propustnice imel na razpolago in jih bo smel porabiti le štiri na mesec.

rajnki je bil dober delavec in oče.

POROKA

Poročila se je naša vaščanka Grazia Mosolo z Robertom Liberale iz Čedad. Vaščani in prijatelji jima želijo mnogo sreče in veselja na skupni življenjski poti.

AHTEN

Smrtna kosa

Zadnje čase je smrt pokosila kar pet ljudi iz našega komun. Umrli so: 46-letni Giovanni Grimaz, 62-letni Giovanni Turco, 60-letni Giulio Binutti, 67-letni Silvio Croatto in 86-letna Ana Pelizzo. Največ jih je umrlo zaradi posledic influence, ki je letos tudi po naših vaseh pobrala toliko ljudi kot še nikoli.

V NABREŽINI SMO OBISKALI ROJSTNO HIŠO PESNIKA IGA GRUDNA

Skozi srce so mi šle vse tegobe sveta...

Četrto stoletje je minilo, odkar smo se prvič seznanili v Ljubljani s pesnikom Igom Grudnom, zdaj pa smo pred kratkim prvič stali pred njegovo rojstno hišo v Nabrežini pri Trstu in razmišljali o poetu, ki je večino svojega življenja preživel v matični deželi Sloveniji, čeprav je v celotnem njegovom pesniškem delu vedno prisotna njegova rojstna pokrajina, njeni ljudje in usoda te pokrajine, ki jo je prva svetovna vojna odtrgala Sloveniji in je še danes pod Italijo, čeprav v nekoliko spremenjenih in bolj širih razmerah za slovenski živelj kot pa je bilo pod mračnim fašizmom.

Za Nabrežino lahko rečemo, da je slovenska vas, čeprav tega nikjer ne javno označujejo slovenski napisi. Pa vendar je to slovenska kraška vas, saj je arhitektura vasi tako podobna arhitekturi vasi po Krasu pa tudi ljudje govore slovensko in zdi se nam, da je edini slovenski napis v vasi spominska plošča pesniku Igu Grudnu, vzdana na pročelje njegove rojstne hiše, na kateri je zapisano:

V tej hiši se je rodil 18.IV.'93

IGO GRUDEN
pesnik slovenske brežine
umrl v Ljubljani 29.XI.1948.
SKPZ - Trst

Stojimo torej pred pesnikovo rojstno hišo in razmišljamo o njem, ki je moral po prvi svetovni vojni zaradi krivičnih meja zapustiti svoj rodni dom in kraj, na katera nikoli ni pozabil, saj je svojim rojakom, nabrežinskim kam-

narjem in prebivalcem posvetil nemalokatero pesem in verz, v katere ni vpletal samo svoje osebne bolečine, temveč bolečino vseh primorskih ljudi, ki so ječali pod fašizmom in niso smeli niti govoriti slovensko, kaj da bi hodili v slovenske šole, brali svoje knjige in časnike ter s prižnic poslušali božjo besedo v domačem jeziku.

V obsežnem pesniškem delu Iga Grudna najdemo poleg ljubezenske lirike tudi močno socialno noto, ki pesnika vznemirja zaradi nesocialne neenakosti med ljudmi, saj je končno ta sin sončne Nabrežine, doktor prava, humanist in evropski svetovljan našel v svoji pesmi tenak posluh za vse majhne, zatirane ljudi tega sveta, za služkinje, delavce, kamnarje in kmete, pa naj se potiji in ubadajo v Nabrežini, Sesljanu, Trstu, Ljubljani, Benečiji, Pragi ali kjerkoli dugod po svetu. V tem

smislu zavzema Gruden pomembno mesto v slovenskem pesništvu, za primorske Slovence pa ni pomemben samo zato, ker je njihov rojak, temveč tudi zato, ker je precejšen del svoje lirike posvetil tudi narodnostnim problemom Slovencev pod Italijo.

Pred petdesetimi leti, 1920., izda Gruden svoji prvi dve pesniški zbirki v dveh samostojnih knjigah: prva knjiga je »Narcis«, druga »Primorske pesmi«. Če je v pesniški zbirki »Narcis« pesnik ves zagledan vase in obravnava izključno svoja osebna doživljanja, razočaranja in tegobe (ne smemo pozabiti, da se je bil pravkar vrnil iz prve svetovne velike vojne), potem je v svoji drugi pesniški zbirki, »Primorskih pesmih«, zajel široko paleto svojih pesniških doživetij, od kmetice z bari-glo, ki hiti iz Šempolaja ob pripeki na polje, preko podob

s kamni ograjenega kraškega polja v žgoči suši, do strjene vase v pomanjkanju in podobne rodne vasi, ribičev in težakov. Čez vse to pa je razgrnjena velika pesnikova bolečina nad usodo svojih rojakov, ki jim je kasnejši prihod fašizma v te kraje zares prinesel temno noč in obupno borbo za svoj narodnostni obstoj. V teh svojih zlih slutnjah, se v njegovem, sicer krhkem, občutljivem pesniškem srcu, zbudi tudi upor in želja po borbi, pa tudi vera, da bo za njegove kraševce in vse primorske ljudi, nekoč prišel sončen, lepši dan.

Ta dan sicer ni prišel tako, kot ga je sanjalo pesniško srce Iga Grudna, toda spominska plošča v slovenščini na njegovi rojstni hiši v Nabrežini je vendar droben žarek uresničitve Grudnovih sanj, da bi nabrežinski ljudje, njegovi rojaki, živeli in delali kot Slovenci.

UPRAVIČENA ZAHTEVA NEUSLIŠANA

UČEJA SPADA ZOPET POD OBČINO REZIJA

Državni svet razveljavil dekret predsednika republike, po katerem se je Učēja odcepila od Rezijske in priključila k občini Brdo, kjer je njeno naravno in trgovsko izhodišče - 206 ljudi čaka torej zopet okoli 80 km dolga cesta do Ravence, kjer je sedež rezijanske občine

Želja prebivalcev Učėje, da bi spadali pod občino Brdo, se torej ni izpolnila. Kot smo v preteklosti pisali,

je predsednik republike podpisal dekret, po katerem se je Učēja dne 30. aprila 1969 uradno odcepila od občine Rezijske in se priključila k Brdu, toda občinski svet je nasprotoval temu odloku, češ da je protustaven, ker bi se morala celotna občina Rezijska odločiti za pripojitev Učėje k drugi občini, ne pa samo zainteresirani prebivalci Učėje. Zoper omenjeni sklep se je zato občinski svet pritožil Državnemu svetu in te dni se je pravda končala tako, da od dne 30. decembra spada Učēja zopet pod Rezijsko.

Prebivalci Učėje so seveda zelo nejevoljni, saj vedo kaj jim je do danes nudila Rezijska. Vedno so bili potisnjeni v stran in pozabljeni od vseh, kajti Učēja je oddaljena od Ravence celih 80 kilometrov, če hočejo priti tja po cesti, ker drugih zvez ni. Potovati morajo po Terški dolini in sicer čez Tarčent, Magnano in Riviera,

Rtinj, Humin, Pušjo ves (Venzona), Moznico in Rezijsko, to se pravi kar čez devet drugih občin.

Rezijska je seveda imela ves interes dobiti nazaj področje Učėje, ne toliko zaradi njenih prebivalcev oziroma, davkov, ki jih ti plačujejo, ampak zaradi obsežnih občinskih gozdov, ki še vedno prinašajo dohodke, čeravno so že zelo izsekani.

Pred 20. leti je Učēja štela še 410 prebivalcev, danes jih ima pa komaj 206 in še ti so večinoma na sezonskem delu v inozemstvu. Da tu tako naglo pada število prebivalstva so temu delno pripomogle tudi te obupne razmere, da ne govorimo o pomanjkanju kakršnega koli drugega vira dohodkov na domačih tleh. Če se bo izseljevanje nadaljevalo v takšnem ritmu kot do sedaj, se ne bo treba več pravdati nikomur za Učėjo, ker bo Rezijska podedovala po njih tudi razpadle hiše.

dajali temu področju prav poseben značaj, varovali so pa tudi pred odnašanjem zemlje in preprečevali trganje zemeljskih plazov.

Poznali so več vrst kostanja. Najbolj znane vrste so bili maroni, ki so rastle največ v Idrijski dolini in okoli Stare gore. Za njimi bogatci, ker drevo bogato obrodi, potem rumeni kobilčar, marjuci, objaki, gorjuparji, ker so grenki, čufarce, kitariji, lužarce in ranci. Vsaka kostanjeva vrsta je imela svoje ime po obliki, bodicah ali po okusu. Za najbolj okusen kostanj so nekoč šteli tako imenovane purčinke. Plod je majhen, sladek in kožica se rada olup. Vse te vrste so seveda cepljene. Kostanj dozoreva med sep-

tembrom in oktobrom. Pobiranje kostanja je pomenilo za naše kraje neke vrste »bendimo« s svojimi navadami kot v vinogradnih krajih ob trgatvi. Gospodar je moral najprej pripraviti late ali rakle za klatenje ježic. Lata pa mora biti taka, da ne poškoduje drevesa ali vej.

Ko je bil kostanj zrel, se je vsa družina odpravila s pripravljenim orodjem v gozd, kjer je imela svoj »lot« ali »tejo«. Moški so splezali na drevo in klatili z latami ježice ali »griče«. Pod drevesom so pa ženske in otroci pobirali izluščen kostanj ali »zrnje« v oprtnjake ali »koše«. Po klatenju so s posebnimi lesenimi kleščami pobirali kostanj v ježicah in ga stavili v »čajne«. Na

Umrl je dr. Jože Dekleva prvoborec za pravice Slovencev v Italiji

Dne 29. decembra so se Slovenci v Italiji poslovili od enega svojih najboljših prijateljev - od pokojnega odvetnika dr. Jožeta Dekleve, ki je umrl v Trstu v starosti 70 let po dolgi in hudi bolezni.

Pokojni Dekleva se je rodil v Baču pri Materiji, študiral pa je na ljubljanski univerzi in v Sieni, kjer je promoviral za doktorja prava. Že v mladosti se je posvetil kulturno političnemu delu med tržaškimi Slovenci in bil vedno med vodilnimi možmi, ki so se za časa fašizma borili za pravice slovenskega ljudstva. Zaradi svojega naprednega mišljenja in narodne zavesti je v dobi fašistične Italije in med dru-

go svetovno vojno mnogo pretrpel in preživel več let po zaporih. Po vojni je bil na vodilnih položajih v raznih narodnih organizacijah, med temi je bil vse do svoje bolezni predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze, na Listah Ljudske fronte in Neodvisne socialistične zveze pa je bil štirikrat izvoljen v tržaški občinski svet, v katerem je vseskozi neustrašeno in dosledno zastopal koristi Slovencev.

Marsikaj dobrega je storil tudi za nas beneške Slovence in zato smo mu iz srca hvaležni in ga bomo ohranili v najlepšem spominu, njegovim svojcem pa izrekamo naše globoko sožalje.

Stopnja izobrazbe zaposlenih ljudi v Italiji

Tu spodaj objavljamo zanimivo razpredelnico o stopnji izobrazbe zaposlenih ljudi v Italiji zabeležena koncem leta 1968. Razpredelnica, kot je razvidno, je razdeljena po deželah in te so zbrane v tri dele: severna, srednja in južna Italija z otoki. Statistiko je izvedel Centralni statistični urad pri predsedstvu rimske vlade. V eni prihodnjih števil bomo objavili statistiko stopnje izobrazbe prebivalstva v Furlaniji - Julijski Benečiji.

DEŽELE	Podatki v odstotkih				
	Brez stopnje izobrazbe	Z osnovno-solsko izobrazbo	Z nižjo srednjo šolo	S srednjo ali visokošolsko izobrazbo	Skupaj odstotek
Piemonte	13	60	17	10	100
Dolina Aoste	7	66	15	12	100
Lombardija	8	61	21	10	100
Trentino-Južna Tirolska	1	74	17	8	100
Veneto	14	65	14	7	100
Furlanija-Julijska Benečija	10	57	21	12	100
Ligurija	9	57	22	12	100
Emilia-Romagna	20	57	14	9	100
Severna Italija	12	61	18	9	100
Toscana	18	60	13	9	100
Umbrija	27	51	13	9	100
Marche	31	51	11	7	100
Lazio	13	51	19	17	100
Srednja Italija	19	54	15	12	100
Abruzzi	30	51	10	9	100
Molise	43	44	6	7	100
Campanija	23	55	12	10	100
Puglia	30	52	10	8	100
Basilicata	41	45	6	8	100
Calabrija	35	49	6	10	100
Sicilija	24	54	11	11	100
Sardinija	23	56	11	10	100
Južna Italija z otoki	27	53	10	10	100
ITALIJA (povprečno)	18	57	15	10	100

Jadranski koledar 1970

Založništvo tržaškega tiska je tudi letos izdalo izredno zanimiv *Jadranski koledar* za leto 1970. To je obsežen in pester letopis, ki ga lahko imenujemo almanah slovenskega življa v Italiji in zato je za vsakogar, ki se hoče podrobneje seznaniti s problematiko in aktualnimi vprašanji na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji, dragocen pripomoček.

Naj poudarimo, da je letošnji koledar jubilejni in to v več ozirih. Spominja se 25-letnice zmage nad fašizmom, 25-letnice obnovitve in delovanja slovenskih šol na Tržaškem ter 25-letnice obnove dela Glasbene matice v Trstu. Več strani je posvečenih tudi velikemu slovenskemu pisatelju Francetu Bevkju, ki bo letos obhajal svojo 80-letnico. V koledarju je obširno govora tudi o prizadevanju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji za doseg resnične in vsestranske enakopravnosti, pozabili niso pa tudi Beneške Slovenije in njenih ljudi, o katerih je več zanimivih poročil in razprav. Naštevane bi lahko še nadaljevali, kajti vsebina koledarja je skoraj neizčrpna in seznam sodržnikov je dolg, ki so napolnili okoli 300 strani debelo knjigo. Zaradi svoje pestrosti in zanimivosti naj ne bi zato manjkalo v nobeni slovenski družini. Naročite ga lahko tudi na našem uredništvu (Videm - Via S. Daniele, 88).

Občuten udarec našemu gospodarstvu zaradi izgube kostanjevih gozdov

Prav gotovo bo marsikoga zanimalo, kaj je predstavljal, in to še do nedavnega, kostanj oziroma kostanjevi gozdovi našim ljudem v Beneški Sloveniji. Tega se zavedamo posebno danes, ko kostanja ni več in ljudje nimajo ničesar več za prodajo razen nekaj sadja, ki pa izgublja na ceni, ker ne more delati konkurence na trgu tistemu sadju, ki ga pridelavajo na sodobne načine v sadovnjakih furlanske ravnine.

Beneška Slovenija ima namreč kar precej gozdov in pašnikov. Ljudje so zato nekdanj nabirali v njih jagode, zdravilna zelišča, največ pa kostanj. Našim ljudem ni služil samo za hrano, ampak tudi za prodajo ali še bolj za menjalno kupčijo. Kostanj so menjavali po vaseh furlanske ravnine največ za koruzo in druge pridelke, ki ne rastejo v naših hribovitih vaseh. Kostanjevi gozdovi so donedavnega preraščali skoro vse naše bregove in so

Prenehala pa je tudi ta prodaja, ker je kostanjev gozd napadla bolezen in sicer kostanjev rak. Izsekati so morali skoraj vsa drevesa, da so preprečili širjenje te bolezni. Sprva je bilo nekaj dobička od kostanjevega lesa, ki so ga kupovale tovarne čreslovine. Danes skoraj ni več kostanjevih gozdov. Ponekod so skušali »teje« znova pogozditi, a niso dosegli zaželenega, kajti ta neusmiljena bolezen ni prizanesla niti mladim drevescem, čeprav so jih uvozili iz prekooceanskih dežel, in tako je ta nekdanji ponos in dohodek Beneške Slovenije popolnoma izumrl.

za naše mlade bralce

Tatova, graščak in pop

ZAJEC IN LEV

Dva tatova sta šla h graščaku konje krast. A graščak je imel tako hude pse, da nikakor nista mogla do konjušnice. Pa sta se s slamo omotala, se obvezala in se zakotalila po dvorišču. Pri kotalitju sta se do korita, nalijeta vode, zamešata otrobov — psi so pojedli, se napili in zaspali. Tedaj sta pobrala konje, en tat pa pravi: «Veš kaj, še h gospodu grem, da mu ukradem denar».

Tisti graščak pa je rad poslušal pravljice: kadar se ponoči zbudi, si mu mora sluga karkoli izmisliti. Tisto noč je graščak komaj zaspal, sluga pa se je nekam izmuznil. Tedaj je tat odprl okno in zlezel v sobo, a denarja nikakor ne more najti. Takrat pa se graščak prebudi, misli, da je to njegov sluga, in pravi:

«Povej mi pravljico».

Tat je pa napletel:

«Živel je graščak in imel je slugo, kakor sem, recimo, jaz. Pa ni vedel sluga, kje je shranjen gospodov denar, tako nekako, kakor pri vas...».

«Kaj ti morda ne veš?».

«Tamle, glej, kjer zlata sablja stoji».

«Ne vem, gospod».

Rekel je to in spet zaspal. Tat pa je pograbil denar in zlato sabljo in izginil.

Denar sta hitro razdelila, za sabljo pa je nastal med njima prepir.

«Počakaj», pravi tisti, ki je sabljo ukradel, «jaz pojdem h gospodu in ga bom vprašal, komu pripada sablja».

Spet je zlezel v sobo in ko nalašč se je prav takrat tudi graščak prebudil:

«Povej mi pravljico!».

«Glejte», spet naplete tat, «nekoč so tatovi graščaku ukradli denar in zlato sabljo. Denar so si razdelili, za sabljo so se pa sporekli. No, komu po vašem pripada sablja?».

«Tistemu vendar», pravi «ki jo je ukradel».

Rekel je in zaspal.

Tat se je vrnil k tovarišu: «Graščak je rekel», pravi, «da sablja pripada tistemu, ki jo je ukradel».

Razdelila sta si in odšla.

Zjutraj pa, ko je spoznal, kaj si je s svojimi pravljicami nakopal, je graščak potožil popu. Pop pa se mu je smejal. Graščak se je razjezil in razglasil:

«Kdor bi tako potegnil popa, da bi se mu človek lahko nasmejal, tistemu bi plačal velike denarje».

Pa sta se priglasila ta dva. Graščak jima je dal denarja. Napravila sta se v meniha, nakupila sta dve veliki vreči rakov in pa voščenenih svečk in sta ponoči prišla na popovo dvorišče.

Pa vsakemu raku prilepita svečko in ga spustita po popovemu dvorišču. Spustila sta vse rake, potem pa zavpijeta pod oknom:

«Vstanite, oče, bog vas kliče k sebi!».

Vidi pop, kaj se godi na njegovem dvorišču — svečke gorijo povsod — hitro se obleče in pride iz hiše. Tatova pa mu pravita:

«Saj vam ni treba, da bi se vzpenjali sami, kar v vrečo zlezite, midva pa vas bova obesila na palico, položila čez ramo, sama se bova vzdignila in vas bova ponešla s seboj».

Pop bedak je zlezel v vrečo. Zavezala sta jo, jo odnesla in jo pred cerkvijo obesila na vrata, zraven pa sta še napravila napis: — Kdor tod

mimo gre in ne udari po tej vreči, ta je sam pravi vrag.

In kdorkoli pride mimo, prebere pa takoj mahne po popu. In tudi graščak pride mimo, prebere in udari s palico... Vsi, ki so šli mimo, so mlatili popa, nazadnje pa so odvezali vrečo...

Odtistihmal pop graščaka nikoli več ni zasmehoval.

(Ukrajinska pravljica)

Sladka kaša

(Brata Grimm)

Živela je uboga deklica sama s svojo materjo. Nista imeli več kaj jesti, pa je šla deklica z doma v gozd. Srečala jo je stara ženska, ki je že poznala njeno revščino. Dala ji je lonček in rekla: «Če rečeš lončku: »Lonček, kuhaj!« bo kuhal sladko kašo. Če pa rečeš: »Lonček, stoj!« takoj preneha kuhati». Deklica je šla domov in dala lonček materi; tako je bilo konec njunega siromaštva in lakote. Jedli sta sladko kašo, kolikor se jima je ljubilo.

Nekega dne deklice ni bilo doma in mati je rekla: «Lonček, kuhaj!». Lonček je kuhal in mati se je najedla do sitega. Tedaj je hotela,

da bi lonček nehal kuhati, pa ni vedela prave besede. Lonček je kuhal in kuhal in sladka kaša se je jela izlivati čez rob. Lonček pa je kuhal venomer dalje, da je kaša napolnila kuhinjo in vso hišo. Napolnila je še drugo hišo in nato cesto in že toliko je je bilo, da bi se lahko nasitili vsi ljudje na svetu, če bi bilo treba. Naposled je ostala prazna samo še ena hiša in tedaj je prišla deklica domov. Brž je rekla: «Lonček, stoj!» In lonček je nehal kuhati kašo.

Kdor pa je hotel priti v mesto, se je moral prejesti skozi kašo, da je mogel iti naprej.

KAJ JE MOČNEJŠE OD SMRTI?

Bilo je nekega zimskega popoldne. Za pečjo sta sedela stari oče in vnuk Janezek, ki je hodil še v šolo. Janezek je rad poslušal dedkove povesti, toda danes se dedek ničesar ni mogel spomniti, kar Janezek še ne bi slišal.

Kar opazi skozi okno, da je pripeljal domači hlapec težek voz dvorišče. Pa reče dedek: «Močni so ti vaši konji! Toda povej mi, kaj je močnejše od konja?».

Janezek ne pomišlja dolgo, temveč hitro reče: «Bič, s katerim jih gonimo».

Dedek: «A kaj je močnejše od biča?».

Janezek: «Medved».

Dedek: «A od medveda?».

Janezek: «Lev».

Dedek: «A od leva?».

Janezek: «Miš» — je hitro odvrnil, ko se je spomnil na basen «Lev in miš».

Dedek: «A kaj je močnejše od miši?».

Janezek: «Človek!».

Dedek: «A od človeka?».

Janezek: «Smrt!» — je dejal hitro Janezek, da ne bi ostal dolžan odgovora.

Dedek: «A kaj je močnejše od smrti?».

S tem vprašanjem ga je spravil vdekan v zadrego in Janezek ni znal odgovoriti.

Pa reče dedek:

«Vidiš, od smrti je močnejši lep spomin na dobrega človeka. Vse na svetu mine, toda dobra dejanja človeka

ostanejo tudi po njegovi smrti še dolgo ljudem v spominu. Bodi torej vedno pošten in dober! Zdaj veš, kaj je močnejše od smrti».

Tat in hudič

Na nekem križišču sta se srečala tat in hudič. Tat je povedal, da gre vole krast. Hudič pa je odgovoril: «Jaz pa bom nekega otroka zadušil». Nato sta ugotovila, da iščeta svoj plen oba v isti hiši. Zato sta potovala skupaj.

Najprej se je podal hudič na delo. Vzel je s peči materi otroka iz objema in ga hotel dušiti. Tedaj je otrok kihnil. Tat pa je stal pred durmi. Ko je kihanje čul, je zaklical: «Bog pomagaj!».

Spet je kihnil otrok in spet je ponovil tat: «Bog ti pomagaj!».

Ko je otrok v tretjič kihnil, je tat tudi tedaj ponovil svoje besede. Zdaj pa je bila oblast hudiča pri koncu. Moral je otroka nepoškodovanega vrniti materi.

Ker mu je bil tat njegov posel tako temeljito prekrizal, je bil hudič razkačen in je glasno zavpil: «Vole kradeš, vole kradeš!».

Vpitje je zbudilo vse prebivalce hiše, in oba nepridiprava sta morala zbežati. Ljudje so še čuli, ko je med begom hudič zasmehoval ogoljufanega tovariša.

(Koroška narodna pripovedka)

HRIBČEV GREGEC

PO POVESTI VENCESLAVA WINKLERJA

61. Po poti dalje je začel oskrbnik pešati. Ustavljaj se je, gledal temno predse in blebel nerazumljive besede. Zdaj pa zdaj je zakričal strašno kletev, nato pa začel peti luterantsko pesem. Potem se je spomnil na ženo in otroke, jih klical z najslabšimi imeni, se smejal in se pogovarjal z njimi. Le počasi sta lezla v hrib. Gregca je prevzela neka prijetna toplota in brezbriznost. Sneg ju je vabil k počitku. Toda sedaj je bil on tisti, ki ga je priganjal:

«Korajžo, gospod Andraž!».

Tačas pa je Gregec čutil, kako mu leze po vsem telesu utrujenost, kako ga je že skoro vsega omamila. Toda vedel je: Ne se vdati, ne se vdati!

63. Čez vrh je pljusnila burja in zasipala sedečega Andraža. Gregec se je obupno ozrl po gozdu. Skušal je pametno presoditi, kaj bi bilo najbolje. Ali ga naj pusti tukaj v snegu in pohiti sam po pomoč k ljudem?

«Nesel vas bom!» se je odločil. «Korajžo!».

«Holaj, ti si močan. Napravi kakor hočeš. Poprej bova še pila. Kuhano vino!».

Pri tem je otročje primikaval in se namestil, kot bi hotel zaspati.

Gregec pa je zbral vse moči in si oprtal oskrbnika. Skoro bi ga pritisnilo k tlem. Oprl se je na sulico in se premaknil. Gre, počasi gre. Skozi sneg in zamete, potem zopet po trdem. Oskrbnik ječ, blede o ženi, otrocih, Gregec sope ko kovaški meh, poti ni nikoli konec, tedaj zagleda od daleč nekaj svetlega.

62. Gospod Andraž pa se je ustavljal in pel. Potem je zopet grozil na vse strani, pripovedoval grozne zgodbe, da si je Gregec tiščal ušesa. Medtem pa je ves čas ponavljal: «Korajžo, gospod Andraž!».

«Korajžo!» je odgovarjal oskrbnik. «Glavno da smo odpodili Turka. Odprite ječe! Jerneju pa sedem beneških cekinov!».

«Zakaj pa ste ga potem zaprli?» se je zgrozil Gregec.

«Ti, ti!» se je ustavil oskrbnik in se zrepol zagledal vanj. «Ti si Hribčev! Puntarji! Vsi ste puntarji! Huuu! V ječo, vsi v ječo! Ves Prikras! Tudi Košuta, petoliznik, smrdljivi!».

Gregec pa ga je ves čas priganjal, pa naj je Andraž grozil ali obljubljal. Če sta ušla Turkom, ne smeta poginiti v snegu.

64. «Radlek!» se je razveselil Gregec in se z novo nočjo zažene v sneg. Zdaj zopet ni luči, toda burja prinaša smrad po pogorišču. Z druge strani sliši tuljenje. Gregca stresе mraz. Tudi pustiti ne more tukaj oskrbnika, da bi sam stekel v vas po pomoč. Spet tuljenje! Volkovi!

Gregec se obupno požene proti svetlobi in obučno zakriči: «Na pomoč! Pomagajte!».

Tudi oskrbnik je utihnil na rami. Ves svet se ziblje. Gregec čuti, kako ga obliva nekaj toplega. Še enkrat se napne: «Pomagajte!».

Potem se vse zmeša v nerazločen mrak, nadliški hlapci, očetova zvezana postava, prikrajski župan, Turki, dolga pot, vse, vse... V ušesih pa mu brni čudna pesem, ne ve, ali je topla domača govorica, ali tuljenje bližajočih se volkov...